

REFLECȚII ASUPRA PREJUDICIULUI ȘI A MODULUI DE MATERIALIZARE AL ACESTUIA ÎN CAZUL INFRAȚIUNILOR DE TRAFIC DE PERSOANE

Nelu Dorinel POPA*

ABSTRACT: *Crimes of trafficking in human beings is the object of many internal and international regulations, also representing one of the new manifestation modes of the transnational organized crime.*

What is prejudiced by such a crime is the human person, considered both in its material and spiritual nature.

Being a complex offense, trafficking in human beings has raised many controversies about establishing a proper legal classification of such facts, also being a source of contradictions in the judicial practice, reason for which they were raised a few examples.

KEYWORDS: *trafficking in human beings, constraint, consent person, material object, harm, minors, human liberty.*

JEL CLASSIFICATION: *K 13, K 14*

1. Traficul de persoane a devenit o afacere globală care generează profituri imense pentru traficanți. Noi rute pentru trafic sunt stabilite în mod regulat, iar piața documentelor false de călătorie, a transportului clandestin și a trecerii graniței în mod fraudulos devine tot mai bine organizată.

Unele victime sunt ademenite prin reclame la locuri de muncă atrăgătoare. Altele sunt vândute de rude, cunoștințe sau prieteni de familie. Traficanții aleg comunitățile sărace și își fac apariția în timpul unei secete sau înainte de strânsul recoltei, când este lipsă de hrană, pentru a convinge familiile sărace să-și vândă fetele pentru sume mici de bani.

Problema este larg răspândită. Deși cea mai mare parte a traficului are loc în Asia, apare destul de mult și în Africa și America Latină. Recent, Comisia Europeană și-a exprimat îngrijorarea cu privire la creșterea traficului de femei în Europa de est – se estimează că aproximativ 500.000 de femei au fost forțate să se prostitueze. Conform unui raport al CIA, aproximativ 50.000 de femei și copii sunt duși în SUA în fiecare an sub diverse pretexte și sunt forțați să se prostitueze, să muncească abuziv sau să devină servitori. Puține cazuri ajung în justiție.

*Ofițer de poliție, Inspectoratul de Poliție, Județul Mureș, ROMANIA.

Sărăcia și inechitatea sunt cauzele de bază ale traficului. Discriminarea de gen în cadrul familiei și al comunității, precum și toleranța față de violența îndreptată în special împotriva femeilor și a copiilor, au și ele un rol important. Lipsa legislației corespunzătoare și a voinței politice de a aborda această problemă, politicile de imigrare restrictive, globalizarea industriei sexuale și implicarea rețelilor transnaționale de crimă organizată sunt alte cauze ale acestei probleme.¹

2. De la aceste considerente introductive, în abordarea problematicii prejudiciului cauzat prin astfel de infracțiuni, vom pleca de la câteva rațiuni teoretice privind persoana umană, privită sub aspectul unor valori, care implică pe lângă existența lor obiectivă și o apreciere personală și o atitudine de recunoaștere față de aceste valori.²

Dreptul penal abordează aceste valori ca și bunuri sau obiecte juridice, din momentul în care și-a propus ca obiectiv tocmai protejarea acestora. Bunurile juridice, care pot fi atât de natură materială cât și spirituală, precum viața, integritatea fizică, onoarea, independența sexuală etc. sunt considerate condiții sau opțiuni folositoare atât persoanei, cât și liberei sale dezvoltări, în contextul unui sistem social bazat pe aceste obiective și care sunt necesare pentru funcționarea sistemului însuși.³ Pentru ca bunurile juridice să poată fi percepute este necesar a fi încorporate în obiecte materiale, care apar astfel ca materializări ale acestora și care sunt tutelate de o normă penală. Între obiectul material și obiectul juridic se verifică un fenomen de reflexie și de repercursiune, pentru care lezarea primului se repercutează în dauna juridică produsă asupra celui alt. Prejudiciul, considerat de unii autori ca noțiune centrală a teoriei penale⁴, este cu atât mai evident dacă relaționează cu obiecte materiale afectate de comportamentul ilegal exprimat în infracțiune, fiind posibilă astfel o cuantificare a acestuia.⁵

3. Pentru a înțelege modul în care acest raționament se regăsește la infracțiunile de trafic de persoane, vom porni de la doctrina și legislația penală italiană, generoasă în abordarea acestei problematici.

Fapta de trafic de persoane este incriminată în art. 601 C. pen, articol care a constituit obiect al reformei penale, concretizate prin legea nr. 228/ 2003 privind unele măsuri contra traficului de persoane, lege prin care s-au adus numeroase modificări Codului penal italian.⁶ În noua sa configurare, spre deosebire de cea în vigoare anterior, se pot identifica două conduite diferite:

¹ <http://www.unfpa.org/gender/violence1.htm>.

² J. Hall, *General Principles of Criminal Law*, Second Edition, The Bobbs- Merrill Company Inc, Indianapolis-New York, p. 217.

³ M. Dirk Dubber, *Theories of Crime and Punishment in German Criminal Law*, Buffalo Criminal Law Center, p. 683.

⁴ J. Hall, *op. cit.*, p. 213

⁵ A. Eser, *The Principle of „Harm” in the concept of crime: a comparative analysis of the criminally protected legal interests*, *Duquesne U.L. Rev.* 137, 97, 225, p. 411.

⁶ Conform art. 601C. pen. italian, o persoană comite infracțiunea de trafic de persoane în condițiile prevăzute la articolul 600 sau în scopul menționat în primul paragraf al acestui articol, respectiv fie prin înșelăciune sau prin violență, amenințări, abuz de autoritate sau profitând de o situație de inferioritate fizică sau mentală ori de stres, fie prin promiterea sau acordarea de bani sau alte beneficii persoanei care are autoritate peste victimă, fie prin intrarea sau prin rămânerea în sau pe teritoriul statului sau odată cu tranzitarea acestuia și se pedepsește cu închisoare de opt la douăzeci ani. Pedepsa este majorată cu o treime în cazul infracțiunilor menționate la prezentul articol atunci când sunt săvârșite împotriva unui minor sub vârsta de optsprezece ani sau sunt orientate spre exploatarea activităților de prostituție sau de a supune victima traficului de organe.

a. traficul de persoane, care deja se regăsește reglementat în condițiile prevăzute de art. 600 C. pen. Conceptul de *trafic* este preluat din Convenția de la Genova referitoare la sclavie încheiată între Italia și alte state la 25 septembrie 1926 și ratificată prin R.D. 1723/ 26 aprilie 1928, conform căreia, cuprinde printre altele, orice act de capturare, achiziție sau cesionare de indivizi, finalizat cu aducerea în starea de sclavie, precum și în general orice act de comerț sau de transport de sclavi. Spre exemplu, la infracțiunea de sclavie prevăzută de art. 600 C. pen., în accepțiunea unor autori, obiectul material este considerată persoana umană, în timp ce situația juridică a unei persoane, care este transformată din starea de libertate în starea de sclavie, este considerată obiect al ofensei criminale.⁷

b. fapta de a comite una din conduitele enumerate de norma juridică, în scopul săvârșirii uneia din infracțiunile prevăzute de art. 600 C. pen. (și anume de a de a exercita asupra unei persoane puteri corespunzătoare dreptului de proprietate). Astfel de conduite constau în *determinarea cuiva* prin înșelăciune sau constrângere, prin violență, amenințare, abuz de putere sau profitând de o situație de inferioritate fizică sau psihică sau de o stare de necesitate, sau prin promisiuni sau oferirea de sume de bani sau de alte avantaje persoanei care are autoritate asupra acesteia, de a intra, a rămâne, a ieși sau a se transfera într-un stat.⁸

Datorită particularităților obiectului material, doctrina italiană a considerat că aceste infracțiuni fac parte din categoria celor cu *multiplicitate necesară omogenă de obiecte materiale personale*, deoarece, pentru existența lor, este necesară o multiplicitate de obiecte materiale formate din entități de aceeași specie. Tocmai această multiplicitate, pentru care legea folosește explicit pluralul în sens indeterminativ, este indispensabilă pentru existența infracțiunii și constituie un element ulterior de cuantificare al obiectului material.⁹

Un alt autor privește omul ca *materie a infracțiunii*, considerat atât în natura sa materială, cât și spirituală; în funcție de natura infracțiunii, poate fi lezat fie spiritul, fie corpul, considerând spre exemplu că în cazul infracțiunilor îndreptate împotriva onoarei sau a libertății morale ceea ce este atins reprezintă *bucuria corpului*.¹⁰

Doctrina italiană abordează și ipoteza traficului de persoane săvârșit cu consensul victimei, în cazul persoanelor minore sau a celor incapabili. Astfel, pot fi întâlnite infracțiunile de sustragere consensuală a minorului- art. 573 C. pen. și de sustragere a unor persoane incapabile- art. 574 C. pen., în care obiectul material este persoana, respectiv cea a minorului care consimte, dar și a incapabilului, în timp ce subiect pasiv este părintele, pentru infracțiunea de la art. 573 C. pen. sau tutorele ori curatorul, în cazul infracțiunii de la art. 574 C. pen.¹¹

Există însă și situații când infracțiunea de trafic de persoane are și un obiect material real, așa cum este cazul infracțiunilor reglementate de art. 600-ter și art. 600-puter C. pen. privind pornografia infantilă, în care obiectul material al infracțiunii este *materialul pornografic* reprezentat de imagini virtuale realizate prin utilizarea de imagini cu persoane

⁷ F. Gianniti, *L'oggetto materiale del reato*, Ed. Dott. A. Giuffrè, Milano, 1966, p. 142.

⁸ L. Delpino, *Diritto Penale, Parte Speciale*, XVI Edizione, Ed. Giuridiche Simone, Napoli, 2008, p. 520

⁹ F. Gianniti, *op. cit.*, p. 124.

¹⁰ *Ibidem*, p. 47..

¹¹ Carlo Fiore, *Diritto Penale, Parte Generale*, UTET, Torino, 1993, p. 163.

sub optsprezece ani sau cu părți din acestea. La alineatul al doilea al acestui articol se prevede o definiție a imaginilor virtuale, prin care se înțeleg imaginile realizate prin tehnici de elaborare grafică neasociate total sau parțial unor situații reale, a căror calitate de reprezentare le face să apară ca adevărate situații nonreale.¹²

4. Despre câteva forme tipice de prejudiciere a unei persoane umane de pe urma infracțiunilor de trafic de persoane s-a făcut vorbire și în doctrina penală anglo americană.

De pildă, în opinia unui autor ar trebui luat în considerare faptul că prejudiciile de natură penală sunt departe de a fi limitate doar la leziunile fizice, fiind extinse de la tangibil la intangibil, de la obiecte pur corporale la interese și valori necorporale. Spre exemplu, în unele infracțiuni de traficare persoane, răpirea sau în cazul unor infracțiuni sexuale etc. nu există nici o vătămare fizică, iar în altele cum sunt violul, vătămarea fizică poate fi neesențială. Din moment ce s-a stabilit că în aceste infracțiuni nu există prejudicii reale, noțiunea de „vătămare de natură penală” trebuie să fie stabilită în termeni de necorporalitate, cum ar fi prejudiciu adus autonomiei femeilor, prestigiului etc. Prejudiciul este considerat astfel o negație, o depreciere și o lipsă a condițiilor naturale. De aceea, se apreciază că prejudiciul semnifică pierderea unei valori, punctul central al unei valori sau al unei deprecieri nefiind numai obiectul în sine, ci și aprecierea și atitudinea altora față de acesta, după cum s-a menționat mai sus.¹³

Cu referire la infracțiunile sexuale, același autor aprecia că în cazul în care autorul abuzează de o femeie și întreține raporturi sexuale împotriva voinței femeii, nu organele sexuale ca parte a corpului sunt protejate, ci mai degrabă interesul femeii de a fi stăpână asupra libertății ei sexuale.¹⁴ În vreme ce acest interes al femeii este considerat ca interes specific, există și un interes general concretizat în conservarea și protecția moralei publice.

De asemenea, s-a mai apreciat că un prejudiciu real alături de o poziție subiectivă a făptuitorului care în mod voluntar comite o faptă determină *mens rea*, ca și componentă a infracțiunii; astfel, a trece o femeie peste granițele unui stat nu cauzează un prejudiciu, cu excepția situației în care aceasta s-ar face în scopuri de prostituție.¹⁵

5. În legislația penală franceză, traficul de persoane este incriminat în art. 225-4-1 C.pen., modificat prin legea nr. 239/2003, potrivit căruia „traficul cu ființe umane există, în schimbul unei remunerații sau a oricărui altfel de avantaj sau promisiunea unei remunerații sau avantaj, recrutarea unei persoane, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea, pentru a o pune la dispoziția unui terț, chiar și neidentificat, fie pentru a permite comiterea împotriva acestei persoane de infracțiuni de proxenetism, agresiune sau atingeri sexuale, de exploatare a cerșetoriei, condiții de muncă sau de cazare contrare demnității sale, fie pentru a constrânge această persoană să comită orice crimă sau delict.”

Constituie modalități agravante ale infracțiunii de trafic de persoane următoarele situații:

I.art. 254-4-2 C.pen. dacă fapta este comisă:

1. În privința unui minor;

¹² M. Bianchi, S. Delsignore, *I delitti di pedo-pornografia fra tutela della moralità pubblica e dello sviluppo psico-fisico dei minori*, CEDAM, Padova, 2008, p. 118-121

¹³ J. Hall, *op. cit.*, p. 217; A. Eser, *op. cit.*, p. 370.

¹⁴ *Ibidem*, p. 379.

¹⁵ *Ibidem*, p. 394.

2. În privința unei persoane a cărei vulnerabilitate specială, datorită vârstei, unei boli, infirmități, deficiențe fizice sau psihice sau unei sarcini, este evidentă sau cunoscută de autor;

3. În privința mai multor persoane;

4. În privința unei persoane care se afla pe teritoriul Republicii sau la sosirea pe teritoriul Republicii;

5. Dacă persoana a fost pusă în legătură cu autorul faptelor grație utilizării, pentru difuzarea mesajelor cu destinația unui public nedeterminat, a unei rețele de telecomunicații;

6. În circumstanțele care expun direct persoana în privința căreia infracțiunea este comisă la un risc imediat de moarte sau vătămare care poate să provoace o mutilare sau o infirmitate permanentă ;

7. Prin folosirea de amenințări, constrângeri, violențe sau manevre ce vizează pe cel interesat, familia sa sau persoană fiind în legătură obișnuită cu acesta;

8. De către un ascendent legitim, natural sau adoptiv al persoanei victimei infracțiunii prevăzute la articolul 225-4-1 sau de către o persoană care are autoritate asupra ei sau abuzează de autoritatea pe care funcțiile sale i-o conferă;

9. De către o persoană numită să participe, prin funcțiile sale, la lupta contra traficului sau menținerii ordinii publice.

II. art. 254-4-3 C.pen., dacă fapta este comisă în bandă organizată

III. art. 254-4-4 C.pen., dacă fapta este comisă recurgând la torturi sau la acte de barbarie.

IV. art. 254-4-5 C.pen., dacă delictul sau crima care a fost comisă sau care trebuia să fie comisă împotriva persoanei victimei infracțiunii de trafic de ființe umane se pedepsește cu o pedeapsă privativă de libertate de o durată mai mare decât cea a închisorii dată în aplicarea articolelor 225-4-1 până la 225-4-3, infracțiunea de trafic de ființe umane se pedepsește cu pedepse atașate la crimele sau delictele de care autorul a luat cunoștință și, dacă această crimă sau delict este însoțită de circumstanțe agravante, de pedepse atașate singurelor circumstanțe agravante de care a luat cunoștință.

S-a precizat în doctrină cu referire la infracțiunea de proxenetism, absorbită în conținutul complex al infracțiunii de trafic de persoane, că nu este definită în Codul Penal și că această infracțiune presupune existența prealabilă a unei infracțiuni de prostituție. Privit din punct de vedere etimologic, acest termen provine din grecescul *proxenetes*-cel care mijlocește și primește progresiv o valoare peiorativă în sesnul particular al unei persoane care realizează venituri din prostituție (Diderot).

În privința prostituției, definiția cea mai recentă comportă două elemente : îndeplinirea sigură a actelor în schimbul remunerării și a consimți la contacte fizice de orice natură ar fi ele, pentru a satisface nevoile sexuale ale altuia, mai puțin important fiind sexul partenerilor. În drept, diferitele cazuri incriminate ca și proxenetism corespund în realitate cu cazuri de complicitate la prostituție, dar, totuși, prostituata este considerată o victimă și nu complice a proxenetului, ea având posibilitatea de a se constitui ca parte civilă împotriva lui.¹⁶

6. În Codul penal german, conform § 180b, alin. 1, *traficul de persoane* este definit atunci când o persoană constrânge, pentru a obține foloase materiale, o altă persoană să

¹⁶ P. Gattegno, *Droit penal special, 5^e edition*, Cours Dalloz, Paris, 2003, p. 114.

înceapă să practice sau să continue să practice prostituția, datorită situației de constrângere în care se află, caz în care persoana respectivă primește pedeapsa cu închisoarea de până la 5 ani sau o amendă. Aceeași pedeapsă primește și persoana care constrânge, pentru a obține foloase materiale, o altă persoană să întrețină raporturi sexuale cu sau în fața unei terțe persoane sau să accepte ca o terță persoană să întrețină raporturi sexuale cu ea, datorită situației în care se află și care are legătură cu șederea într-o țară străină. La alin. 2 este reglementată o altă variantă normativă, ce sancționează persoana care constrânge sau obligă o altă persoană să înceapă să practice sau să continue să practice prostituția, datorită situației în care se află aceasta și care are legătură cu șederea într-o țară străină ori o persoană sub 21 de ani să înceapă să practice sau să continue să practice prostituția.

La § 181 C.pen. este reglementat *traficul agravant de persoane* pentru persoana care:

- constrânge o altă persoană, prin folosirea forței sau a amenințării cu un pericol grav sau printr-o înșelăciune, să înceapă să practice sau să continue să practice prostituția,
- fie recrutează, prin înșelăciune, sau răpește, prin folosirea forței sau a amenințării cu un pericol grav sau printr-o înșelăciune, o altă persoană pentru a o constrânge să întrețină raporturi sexuale cu sau în fața unei terțe persoane sau să accepte ca o terță persoană să întrețină raporturi sexuale cu ea, datorită situației în care se află și care are legătură cu șederea într-o țară străină, sau

- recrutează, în mod calificat, o altă persoană pentru a o constrânge să înceapă să practice sau să continue să practice prostituția, datorită situației în care se află și care are legătură cu șederea într-o țară străină. În cazul acestor infracțiuni, obiect al acțiunii este considerat corpul omenesc, iar obiectul juridic este „a avea” un corp nevătămat, ca și o condiție prealabilă pentru o viață fără handicap. În doctrina penală germană s-a apreciat de altfel că un clasament al bunurilor (obiectelor) juridice se presupune a fi derivat din principiile constituționale, astfel că valori ale personalității, precum libertatea umană, valorează mai mult decât cea a bunurilor materiale precum proprietatea, iar viața și integritatea corporală presupune nu numai valori personale, ci și bunuri juridice individuale.¹⁷

Cu referire la infracțiunile de prostituție și proxenetism care intră în structura infracțiunilor de trafic de persoane, s-a considerat că punctul de plecare al reglementărilor privind prostituția și proxenetismul este nepedepsirea unei activități legalizate - *libertatea prostituției*, de aici decurgând lipsa unei temeri de pedeapsă a prostituatelor, a bărbaților care practică prostituția sau a clienților prostituției. Din acest punct de vedere există trei categorii de norme care reglementează aceste activități:

a) norme care protejează această libertate a prostituției, însă impune împiedicarea exploatării prostituatelor de către proxeneți sau alte persoane,

b) norme care limitează libertatea prostituției, astfel încât este interzisă prostituarea persoanelor tinere (§ 180, § 180a, §180b C. pen.), cât și exercitarea unor acțiuni de stimulare sau presiuni pentru ca cineva să practice prostituția.

c) norme în legătură cu exercitarea prostituției sau alte interdicții cum ar fi răspândirea pornografiei

Mediul prostituatelor și proxeneților este adesea privit ca o sursă de alimentare a criminalității. În Germania, acest mediu se prezintă ca un punct de plecare pentru

¹⁷ M. D. Dubber, *op. cit.*, p. 693.

criminalitatea organizată, nu în ultimul rând datorită legăturii sale cu traficul de droguri.

Din punct de vedere al statisticilor criminale, dominante sunt abuzurile sexuale asupra copiilor- peste 15.000 de cazuri anual; urmează mult mai puțin vătămătoarele fapte de exhibiționism- în jur de 10.000 cazuri pe an și violurile- 1.000 cazuri pe an. În anul 1996 au fost descoperite de poliția germană un număr de 4373 cazuri de răspândire de materiale pornografice.¹⁸

7. În legislația penală română, faptele privind traficul de persoane și cele în legătură cu traficul de persoane sunt incriminate în art. 12-18 din legea 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane.¹⁹

Specific infracțiunilor de trafic de persoane este faptul că, după cum rezultă și din analiza semantică a denumirii infracțiunii, sunt îndreptate nu împotriva unei persoane, ci împotriva mai multora, astfel încât obiectul material este multiplu, întrucât multiplicitatea obiectelor materiale este indispensabilă pentru existența infracțiunii. De aceea, este necesar a nu se face confuzie între infracțiunea complexă de trafic de persoane (întrucât, în conținutul său poate absorbi și alte infracțiuni precum proxenetism, lovire, amenințare etc.) și un concurs de infracțiuni, motivat de faptul că ar exista atâtea infracțiuni, câte obiecte materiale sau subiecte pasive sunt. Infracțiunea nu depinde, în ceea ce privește realizarea conținutului său, de propunerile pe care și le-a făcut infractorul cu privire la aspectul cantitativ al obiectului material. Poziția subiectivă a infractorului este hotărâtoare

¹⁸ G. Arzt, U Weber, *Strafrecht Besonderer Teil, Lehrbuch*, Verlag Ernst und Werner Gieseking, Bielefeld, 2000, p 821.

¹⁹ În legea 678/2001 sunt prevăzute următoarele infracțiuni: I) *infracțiuni privind traficul de persoane*: art. 12- (1) Constituie infracțiunea de trafic de persoane recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea unei persoane, prin amenințare, violență sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea acelei persoane de a se apăra sau de a-și exprima voința, ori prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane, în scopul exploatării acestei persoane, și se pedepsește cu închisoare de la 3 la 12 ani și interzicerea unor drepturi. (2) Traficul de persoane săvârșit în una dintre următoarele împrejurări: a) de două sau mai multe persoane împreună; b) s-a cauzat victimei o vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății; c) de un funcționar public în exercițiul atribuțiilor de serviciu constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 5 ani la 15 ani și interzicerea unor drepturi; art. 13- (1) Recrutarea, transportarea, transferarea, găzduirea sau primirea unui minor, în scopul exploatării acestuia, constituie infracțiunea de trafic de minori și se pedepsește cu închisoare de la 5 ani la 15 ani și interzicerea unor drepturi. (2) Dacă fapta prevăzută la alin. (1) este săvârșită prin amenințare, violență sau alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea minorului de a se apăra ori de a-și exprima voința sau prin oferirea, darea, acceptarea ori primirea de bani sau de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra minorului, pedeapsa este închisoare de la 7 ani la 18 ani și interzicerea unor drepturi. II) *Infracțiuni în legătură cu traficul de persoane*: art. 17- (1) Fapta de a determina sau de a permite, cu știință, fie direct, fie prin intermediar, intrarea sau rămânerea pe teritoriul țării a unei persoane care nu este cetățean român, supusă traficului de persoane în sensul prezentei legi: a) folosind față de aceasta mijloace frauduloase, violență sau amenințări ori altă formă de constrângere; sau b) abuzând de starea specială în care se găsește acea persoană, datorită situației sale ilegale ori precare de intrare sau ședere în țară, ori datorită sarcinii, unei boli sau infirmități ori unei deficiențe, fizice sau mintale, constituie infracțiune și se sancționează cu pedeapsa prevăzută pentru infracțiunea de trafic de persoane; la art. 18-(1) Fapta de a expune, a vinde sau de a răspândi, a închiria, a distribui, a confecționa ori de a produce în alt mod, a transmite, a oferi sau a pune la dispoziție ori de a deține în vederea răspândirii de obiecte, filme, fotografii, diapozitive, embleme sau alte suporturi vizuale, care reprezintă poziții ori acte sexuale cu caracter pornografic, ce prezintă sau implică minori care nu au împlinit vârsta de 18 ani, constituie infracțiunea de pornografie infantilă și se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani. (2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează și importul ori predarea de obiecte dintre cele prevăzute la alin. (1) unui agent de transport sau de distribuție, în vederea comercializării ori distribuției lor.

în privința existenței infracțiunii, numai prin prevederea producerii rezultatului, nu și prin determinarea apriorică a aspectului cantitativ al acestui rezultat.²⁰

În această direcție s-a pronunțat și fostul Tribunal Suprem prin Decizia de îndrumare nr. 1/1963, care a apreciat că pentru a stabili dacă toate acțiunile- inacțiunile au fost comise în realizarea aceleiași rezoluții infracționale sau dacă își au sursa în rezoluții distincte este indispensabilă examinarea tuturor împrejurărilor de fapt și a condițiilor în care au fost săvârșite, putând fi avut în vedere unitatea obiectului material, identitatea locului sau a persoanei vătămate. Astfel, în practică s-a stabilit că recrutarea mai multor persoane în același timp și loc, în baza unei rezoluții infracționale unice, pentru practicarea prostituției și transportarea lor în străinătate, în vederea realizării de foloase materiale, constituie câte o unică infracțiune de trafic de persoane și de proxenetism, iar nu atâtea infracțiuni câți subiecți pasivi au fost recrutați în acest scop.²¹ De asemenea, constituie o infracțiune unică de trafic de minori în formă continuată și infracțiunea prevăzută de art. 13 din legea 678/2001, săvârșită asupra mai multor subiecți pasivi, în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, în aceleași condiții de loc și timp.²²

În același timp, persoanele traficate, pe lângă calitatea de obiect material al infracțiunii mai îndeplinesc și pe cea de subiect pasiv al unor astfel de infracțiuni, situație caracteristică în general infracțiunilor în care titularul bunului sau interesului tutelat de norma penală și agresat prin infracțiune este una și aceeași persoană umană asupra căreia se răsfrânge direct conduita infracțională. Acestor calități li se mai poate adăuga și cea de parte vătămată constituită în cadrul procesului penal și care a suferit daune patrimoniale de pe urma infracțiunii.²³

8. În noul Cod Penal, adoptat prin legea nr. 286/2009, s-a dorit o reorganizare a incriminărilor privind traficul de persoane și traficul de minori, cuprinse sub o altă formă însă, în art. 210 și 211.²⁴ În timp ce în majoritatea celorlalte legislații, traficul de minori constituie o modalitate agravantă a traficului de persoane, în noul Cod Penal român, pentru varianta tip a ambelor infracțiuni se pornește de la aceleași limite ale pedepsei cu închisoarea, respectiv între 3 și 10 ani; doar varianta agravantă a traficului de minori, săvârșită în aceleași condiții ca la varianta tip a traficului de persoane, are limitele de pedeapsă modificate, de la 5 la 12 ani. Din acest punct de vedere, actuala reglementare

²⁰ V. Papadopol, D. Pavel, *Formele unității infracționale în dreptul penal român*, Casa de Editură și Presă „Șansa” S.R.L. București, 1992, p. 54.

²¹ Î.C.C.J., Completul de 9 judecători, decizia nr. 32 din 14 februarie 2005, www.scj.ro

²² Î.C.C.J., secția penală, decizia nr. 5998 din 12 decembrie 2007, www.scj.ro.

²³ N. D. Popa, *Obiectul material al infracțiunii*, teză de doctorat susținută la Academia Română, Institutul de Cercetări Juridice „Andrei Rădulescu”, 2010, p. 96.

²⁴ Conform art. 210 din noul Cod Penal, infracțiunea de *trafic de persoane* constă în: (1) Recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unei persoane în scopul exploatarea acesteia, săvârșită: a) prin constrângere, răpire, inducere în eroare sau abuz de autoritate; b) profitând de imposibilitatea de a se apăra sau de a-și exprima voința ori de starea de vădită vulnerabilitate a acelei persoane; c) prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase în schimbul consimțământului persoanei care are autoritate asupra acelei persoane, se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (2) Consimțământul persoanei victimă a traficului nu constituie cauză justificativă. La art. 211 este incriminat *traficul de minori*, astfel: (1) Recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unui minor, în scopul exploatarea acestuia, se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (2) Dacă fapta a fost săvârșită în condițiile art. 210 alin. (1), pedeapsa este închisoarea de la 5 la 12 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (3) Consimțământul persoanei victimă a traficului nu constituie cauză justificativă.

este mai bine corelată în privința tratamentului sancționator al faptelor incriminate, pentru că varianta de bază a traficului de minori este sancționată cu pedeapsa închisorii între 5-15 ani, iar varianta agravantă cu limite între 7-18 ani, față de limitele cuprinse între 3-12 ani ale variantei tip incriminate la traficul de persoane.

Nu ar fi trebuit scăpate din vedere nici infracțiunile îndreptate împotriva persoanele cu infirmități, disabilități, deficiențe fizice și mentale etc., la care probabil s-a referit art. 210, alin. 1, lit. ”c”, pentru care în mod asemănător și regretabil s-a acordat egalitate de tratament sancționator, ca și când infracțiunile ar fi fost îndreptate împotriva unor persoane adulte, normale din punct de vedere fizic și psihic.

Rațiunea care ar fi trebuit să conducă la agravarea pedepsei o reprezintă tocmai calitatea specială a obiectului material personal, care constituie și subiect pasiv al infracțiunilor (minori, persoane cu infirmități, disabilități, deficiențe fizice și mentale etc.), regulă care este încălcată în textul art. 210, 211 din noul Cod Penal, sens în care nu trebuia omis impactul deosebit pe care infracțiunea îl generează asupra unor astfel de persoane, asupra dezvoltării lor ulterioare (în cazul minorilor), gradul lor de vulnerabilitate, la care se adaugă și faptul că în ipoteza consensualismului dintre făptuitor și partea vătămată, consimțământul acesteia din urmă este viciat pentru inexistența discernământului sau din lipsa posibilității de a se apăra sau din diverse alte motive.

Privite sub un alt aspect, infracțiunile de trafic de persoane fac parte din categoria infracțiunilor de rezultat, întrucât sunt îndreptate împotriva persoanei umane, privită ca obiect al acțiunii, atât sub aspect fizic, cât și psihic, precum și ca unitate psihosomatică, și care este prejudiciată prin infracțiune. În antecedenta causală a producerii unui astfel de rezultat se înscrie și contribuția tuturor participanților la infracțiune²⁵, pentru că realizarea acesteia nu este posibilă doar prin mijlocirea unei singure persoane.

La o analiză semantică și a conceptului de „trafic”, se are în vedere printre alte sensuri și acela al unui comerț ilicit²⁶, pe care îl considerăm cel mai apropiat de sensul folosit în dreptul penal. Acest sens scoate în evidență faptul că traficul este o operațiune multilaterală, pentru că implică persoane care „procură”, „livrează” și „beneficiază” de persoanele traficate, care sunt constrânse să joace rolul de o simplă „marfă”. În toată această ecuație, persoanele care „procură” și „livrează” cad sub incidența legii penale, constituind subiecții activi ai infracțiunii de trafic de persoane. Ori, conduita infracțională a acestor subiecți activi n-ar fi posibilă fără existența „beneficiarilor”, care la rândul lor, cu bună știință și cunoscând ilicitatea unor astfel de acte, profită de persoanele traficate sub diverse forme, fie prin exploatare sexuală, folosirea la diverse munci „la negru” sau forțate, folosirea victimelor ca simpli „sclavi” etc., fie acceptă, îngăduie sau chiar încurajează astfel de acte, cum este spre exemplu cazul cerșetoriei.

Astfel de acte nu fac altceva decât să încurajeze și să prolifereze activitățile ilegale de trafic și exploatare de persoane și să creeze teren favorabil și pentru comiterea unor alte infracțiuni subsecvente, caz în care considerăm că pentru combaterea eficientă a unor astfel de acte este necesară folosirea unor mijloace de drept penal.

Aceasta ar constitui o ipoteză a situației denumite în doctrina penală *pluralitate necesară*, în cadrul căreia faptele tuturor participanților sunt sancționate (de exemplu, în cazul

²⁵ G. Antoniu, *Raportul de cauzalitate în dreptul penal*, Ed. Științifică, București, 1968, p. 254-258.

²⁶ www.dexonline.ro

infracțiunilor de asociere în vederea săvârșirii de infracțiuni, incest, bigamie, dare și luare de mită), spre deosebire de pluralitatea necesară în cadrul căreia numai faptele unora dintre participanții necesari sunt sancționate de lege (de exemplu, infracțiunea de trafic de influență, adulter, primire de foloase necuvenite etc.). În primul caz, pluralității necesare i s-a dat denumirea de proprie, iar în al doilea caz de improprie.²⁷

În opinia unor autori (Francesco Antolisei), tragerea la răspundere a unor astfel de participanți este condiționată de voința legiuitorului, sens în care propunem *de lege ferenda* sancționarea penală a unor astfel de participanți și a unor astfel de comportamente. Nu vedem de ce bunuri juridice cu o valoare deosebită cum sunt libertatea, integritatea, sănătatea unei persoane nu ar fi protejate prin mijloace de drept penal, așa cum se întâmplă în cazul altor infracțiuni bilaterale sau multilaterale, care protejează după caz bunuri juridice de o valoare mai redusă, așa cum este cazul protecției funcționarilor publici, a legitimității și legalității actelor de serviciu îndeplinite de aceștia²⁸, în cazul infracțiunilor de dare de mită comise de „beneficiarul” unor astfel de infracțiuni.

²⁷ G. Antoniu, *Participația penală. Studiu de drept comparat* în „Revista de drept penal” nr. 3/2000, p. 9-12.

²⁸ N. D. Popa, *op. cit.*, p. 79.